

Українська мова в науково- педагогічній комунікації

Хомич Тетяна Леонідівна –
кандидат філологічних наук, доцент,
завідувач катедри української мови і
літератури

vantrans@ukr.net

0974335434

Авдиторна робота

- 30 годин для практичної роботи (15 занять);
- 60 години – самостійна робота

Іспит

Розподіл балів

- Лекційні заняття – до 2 балів ($2 \times 5 = 10$)
- Практичні заняття – до 5 балів ($5 \times 10 = 50$);
- Виконання індивідуального навчально-дослідного завдання – 15 балів;
- Іспит – 25 балів

Мовлення викладача й мовна норма

1.Предмет, завдання, структура курсу “Українська мова в науково-педагогічній комунікації”.

2.Культура мовлення як складник моделі якостей сучасного викладача.

3.Поняття “мовна норма”. Рівні мовних норм.

1. Предмет, завдання, структура курсу “Українська мова в науково-педагогічній комунікації”

Зразкове мовлення (усне й
писемне) є однією з важливих
ознак загальної культури
будь-якої людини.

Мовлення педагога,
особливо викладача вищої
школи, має бути
бездоганним.

Мета дисципліни — поглибити уявлення аспірантів про українську наукову мову, мовні засоби наукового стилю мовлення, розвинути потребу в нормативному використанні засобів наукової мови в науково-педагогічному спілкуванні, сформувати вміння успішної презентації результатів наукової діяльності, удосконалити їхні практичні навички з метою підвищення рівня загальномовної підготовки, мовної грамотності, комунікативної, прагматичної, соціокультурної компетентностей.

Завдання курсу:

- поглибити знання про науковий стиль української мови;
- сформувати уявлення про сучасний стан української наукової мови, мовні засоби наукової комунікації, основи науково-педагогічної мовної майстерності;
- спонукати до нормативного використання засобів наукової мови в науково-педагогічному спілкуванні;
- удосконалити технології роботи з українським науковим текстом, уміння й навички мовностилістичного аналізу;
- формувати мовний смак, мовне чуття, давати справедливую оцінку науковій творчості.

Унаслідок вивчення навчальної дисципліни “Українська мова в науково-педагогічній комунікації майбутні доктори філософії мають **знати**:

специфічні риси усної та писемної форм наукового стилю української літературної мови, основні жанрові різновиди наукового стилю, стильові ознаки української наукової мови;

- особливості ортоепійних, ортографійних, словотвірних, лексичних, граматичних норм сучасної української літературної мови;

- мовні засоби організації наукової інформації в науковому тексті, основи й техніки наукового редагування, саморедагування, перекладу наукових праць;

- мовностилістичні ресурси української літературної мови;

- мовні особливості усної наукової доповіді, повідомлення, виступу;

- нормативність писемного наукового стилю.

Унаслідок вивчення навчальної дисципліни майбутні доктори філософії мають *уміти*:

аналізувати тексти наукового стилю різних жанрів відповідно до рівня розвитку сучасної української літературної мови;

- створювати й редагувати текст наукової роботи згідно з вимогами наукового стилю;

- трансформувати науковий текст у його усно-інформативний різновид, пристосований до сприймання слухачів;

- користуватися технікою наукового редагування, саморедагування;

- володіти культурою усного виступу, брати участь у науковій дискусії.

Коротка структура тематичного наповнення дисципліни

**Культура мовлення – складник моделі
якостей сучасного викладача.**

**Науковий стиль – робочий стиль
викладача вищої школи.**

**Різнорівневі норми сучасної
української літературної мови (Ортоепійні
норми сучасної української літературної мови.
Лексико-семантичні норми сучасної української
літературної мови. Граматичні норми сучасної
української літературної мови).**

Культура мовлення – складник моделі якостей сучасного викладача закладу вищої освіти

План

1. Класифікація якостей сучасного викладача (5 хвилин).
2. Професійна компетентність викладача вищої школи (5 хвилин).
3. Моральні якості викладача (7 хвилин).
4. Організаторські здібності. Ділові якості. Уміння керувати собою (7 хвилин).
5. Етичний кодекс українського педагога (5 хвилин).
6. Зовнішній вигляд викладача навчального закладу Манери викладача під час виголошення публічної промови (7 хвилин).
7. Вироблення навичок ефективного спілкування (15 хвилин).
8. Моральні норми культури спілкування (6 хвилин).

Необхідно обрати для себе певний пункт, знайти необхідну літературу, систематизувати й коротко, присутісно, науково, змістовно і яскраво представити на парі для своїх колег. Така форма роботи буде двічі на семестр для кожного охочого.

Орієнтовна література до теми

Основна

1. Зайченко І. В. Етика викладача вищої школи: навчальний посібник / І. В. Зайченко, А. А. Каленський, Т. Ф. Мельничук; за ред. проф. І. В. Зайченка. – К.: ЦП “Компринт”, 2013. – 320 с. – С. 155 – 173; 222 – 230; 249 – 258; 259 – 266; 267 – 310.
2. НАКАЗ Міністра Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2010 р. №155 Про затвердження рекомендацій щодо зовнішнього вигляду (дрес-коду) працівників Секретаріату Кабінету Міністрів України // <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/243701680>. Хоч його й скасовано, проте ми маємо брати для себе лише конкретну інформацію.
3. Мацько Л. І., Кравець Л. В. Культура української фахової мови: Навч. посіб. – К.: ВЦ “Академія”, 2007. – 360 с. – С. 178 – 189.

Додаткова

1. Зайченко І. В., Теслюк В. М., Каленський А. А. Основи педагогічної майстерності та етика викладача вищої школи : підручник / За ред. проф. І. В. Зайченка. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. – 484 с.

**Культура мовлення — складник
моделі якостей сучасного викладача
навчального закладу.**

Викладач
здійснює діяльність у навчанні,
вихованні, розвитку потенціалу
здобувачів вищої освіти,
активну науково-дослідну роботу,
бере участь в управлінні
катодрою й в інших видах
організаційних робіт.

- здійснення навчального процесу;
- методична робота й підвищення особистої кваліфікації;
- виховна робота серед здобувачів вищої освіти;
- наукова праця;
- управління кафедрою, ЗВО та інша організаторська діяльність;
- особиста життєдіяльність викладача.

- *професійна компетентність;*
- *моральні якості;*
- *організаторські здібності;*
- *ділові якості;*
- *уміння керувати собою.*

- ✓ високий рівень знань і вмінь за фахом,
- ✓ методична культура,
- ✓ культура наукової діяльності,
- ✓ інформаційна культура,
- ✓ культура виховної діяльності,
- ✓ культура мови,
- ✓ політична культура.

**Поняття
норма”. Рівні
норм. “мовна
мовних**

“узаконену постанову;
визнаний обов’язковий
порядок, що регулює життя
суспільства загалом, окремих
його інститутів, соціальних
груп або осіб; правило, якому
підпорядковані певний процес
або результат”

[Філософський словник, с.
616].

Мовна норма є
стійкою й стабільною
категорією.

*В номері вас уже чекає
літня подружня пара —
покоївка та **покоюн***

(Іздрик. Таке, с. 176)

*А де, ти скажи, ябка дістав?
... Назбирав. Там їх узагалі
цілий сад. **Ніштяковий**
садочок*

(Дереш Л. Архе: Монолог, який усе ще
триває, с. 153)

4) синтаксичний

фразеологічний

3) лексико-семантичний

словотвірний (дериваційний)

2) морфологічний

(морфемний)

фономорфологічний

1) фонологічний

*Мова є напрочуд
сильним засобом, але
щоб користуватися
ним, треба мати
багато розуму.*

*... дам я вам мову та
мудрість, що не
зможуть противитись
чи суперечити їй усі
противники ваші*

(Євангеліє від Луки)

***“слово — одне з
наймогутніших
комунікативних знарядь
людини. Безсиле само по собі,
воно стає могутнім і
нездоланим, дієвим і
привабливим, якщо сказане
вміло, щиро і вчасно”***

Добрый день!

Доброго дня!

Доброго ранку!

Добрий день!

Доброго дня!

Добрий вечір!

*випа́док, симéтрія,
фа́ховий, но́вий,
оді́надцять, навчанн́я,
завданн́я, живéмо,
чорнозéм, феноме́н*

**вiпадoк, симетрiя,
фаховiй, новiй,
одинáдцять, навчáння,
завдáння, живемо́,
чорно́зем, фено́мен**

***вірний друг,
вірний своєму слову,
надійний спосіб,
правильний переклад,
неминуча зазибель;
вірна відповідь***

виключно – **винятково**,
взамін – **натомість**,
завірити – **запевнити**,
переписка – **листування**,
пред'явити – **показати**,
співпадати – **збігатися**,
вираз – **вислів**,
вияснити – **з'ясувати**,
покращення – **поліпшення** ,
складати – **становити**,
являтися – **бути**;

Чи хочу я знати українську мову?

Чи хочу я щось змінити щодо сучасної мовленнєвої ситуації Чернігівщини?

Що конкретно можу зробити?

1. Прізвище, ім'я, по батькові –
2. Спеціальність, яку здобуваєте в аспірантурі –
3. Тема дисертаційного дослідження –
4. Фах, здобутий під час навчання в магістратурі –
5. *Чи хочу я знати українську мову?*
6. *Чи хочу я щось змінити щодо сучасної мовленнєвої ситуації Чернігівщини?*
7. *Що конкретно можу зробити?*